

Trafiksäkerhetsrevision 2.0

Hur bör en trafiksäkerhetsrevision se ut som hjälper kommuner att arbeta mer systematiskt för säker gång- och cykeltrafik?

Uppdraget i korthet

- ▶ Sondera behov och förutsättningar i kommunerna (som gjort och inte gjort revision) genom **förstudie** och **fallstudier**.
- ▶ Föreslå en **förkortad/ompaketerad trafiksäkerhetsrevision** som vägleder kommuner för hur de på ett systematiskt sätt kan arbeta med att minska antalet skadade oskyddade trafikanter.
- ▶ Ta fram **nytt revisionsunderlag** med en pedagogisk handledning för kommuner att genomföra trafiksäkerhetsrevisioner. Materialet ska vara lättillgängligt och ha fokus på att begränsa antalet olyckor och skador för oskyddade trafikanter.
- ▶ Målet är att **nå fler och mindre kommuner**.

Utfallsindikatorer

Indikator	Utgångsvärde	Mål 2030
Antal omkomna (-50 %)	266	133
Antal allvarligt skadade (-25 %)	4 200	3 100
Antal allvarligt skadade i fallolyckor (-25 %)	3 500	2 600
Antal suicid i vägtransportområdet		Minska
Antal allvarligt skadade i singelolyckor på cykel (-25 %)	1 600	1 200

Figur 1. Utfallsindikatorer och mål 2030

Systemindikatorer

Indikator	Beskrivning	Utgångsvärde 2020	Nödändigt tillstånd 2030
Statligt vägnät, säkrare vägar	Andel trafikarbete på mötesseparerade vägar ≥ 80 km/h	65 %	70 %
Statligt vägnät, säkrare vägar	Andel trafikarbete på mötesseparerade vägar ≥ 90 km/h	85 %	96 %
Statligt vägnät, säkrare korsningar	Andel ÅDT i korsningar med mycket god eller god TS-klass	80 %	85 %
Statligt vägnät, säkrare korsningar	Andel ÅDT i korsningar med mycket god, god eller mindre god TS-klass	93 %	99 %
Statligt vägnät, säkrare GCM-passager	Andel GCM-passager med god eller mindre god standard	60 %	80 %
Kommunalt vägnät, säkrare GCM-passager	Andel GCM-passager med god eller mindre god standard	50 %	75 %
Säkrare gator i tätort	Andel 30 och 40 km/h av alla gator med 30-50 km/h	65 %	99 %
Säkrare fordon	Andel sålda nya bilar med 5 stjärnor i ett Euro NCAP-test	89 %	90 %
Systematiskt arbete för säker gång- och cykeltrafik	Enkät till utvalda kommuner	17 %	90 %
Suicidpreventiv vägutformning	Hoppsskydd på tätortsnära broar		50 % åtgärdade av utpekade
	Intrångsskydd tätortsnära högtrafikerade vägar		
	Viadukter över tätortsnära högtrafikerade vägar		25 %

Figur 2. Systemindikatorer och nödvändigt tillstånd 2030

Användningsindikatorer

Indikator	Beskrivning	Utgångsvärde 2020	Nödändigt tillstånd 2030
Hastighetsefterlevnad, statligt vägnät	Andel trafik inom gällande hastighetsgräns	49,4 %	80 %
Hastighetsefterlevnad, kommunalt vägnät	Andel trafik inom gällande hastighetsgräns	67 %	80 %
Nykter trafik	Andel trafikarbete med nyktra förare	99,75 %	99,9 %
Bältesanvändning	Andel observerade bältade i personbil	97,9 %	99,5 %
Hjälmanvändning, cykel	Andel observerade cyklister med hjälm	47 %	80 %
Hjälmanvändning, moped	Andel observerade mopedister med hjälm	98 %	100 %

Figur 3. Användningsindikatorer och nödvändigt tillstånd 2030

DELMÅL 3-6

MINSKA ANTALET DÖDSFALL OCH SKADOR I VÄGTRAFIKEN

DELMÅL 11-2

TILLGÄNGLIGGÖR HÅLLBARA TRANSPORTSYSTEM FÖR ALLA

DELMÅL 12-7

FRÄMJA HÅLLBARA METODER FÖR OFFENTLIG UPPHANDLING

12-6

UPPMUNTRA FÖRETAG ATT TILLÄMPA HÅLLBARA METODER OCH HÅLLBARHETS-REDOVISNING

DELMÅL 8-8

SKYDDA ARBETSTAGARES RÄTTIGHETER OCH FRÄMJA TRYGG OCH SÄKER ARBETSMILJÖ FÖR ALLA

Trafiksäkerhetsrevisionen

Analys och revision av kommuners trafik- säkerhetsarbete

Huvudrapport

Rapport 2004:2
3 maj 2005

1

Trafiksäkerhetsrevision *En hjälp till självhjälp*

2008-12-18
Publiceras 2008-19

KOMMUNAL TRAFIKSÄKERHETSREVISION –
ERFARENHETER FRÅN SJU KOMMUNER

2004 tog SKL fram trafiksäkerhetsrevisionen som hjälper kommuner att kvalitetssäkra och utveckla sitt trafiksäkerhetsarbete.

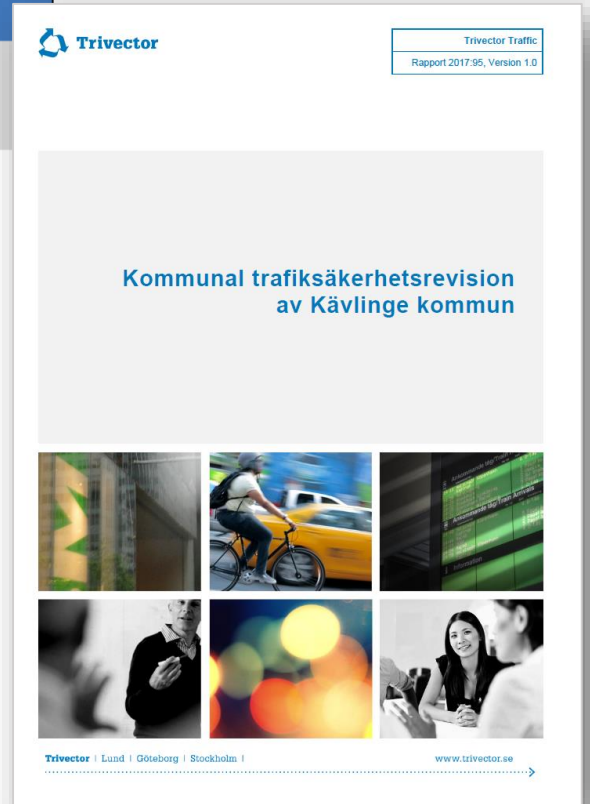
2005–2009 genomförde ett 40-tal kommuner trafiksäkerhetsrevision.

2008 gjorde Vägtrafikinspektionen en uppföljning som visade på positiva erfarenheter.

Vad är en trafiksäkerhetsrevision?

Kävlinge kommuns trafiksäkerhetsarbete

Ämnesområde	Trafiksäkerhets- kultur	Trafiksäkerhets- tillstånd	Totalt
1. Olyckor och skador	-	1 (3)	1
2. Organisation och styrning	4,25 (7)	-	4,25
3. Fysisk planering	1,25 (3)	-	1,25
4. Trafikplanering, trafiksäkerhetsåtgärder och lokala trafikföreskrifter	2,5 (6)	5,25 (14)	7,75
5. Drift och underhåll	5,5 (7)	2,25 (4)	7,75
6. Fordon, resor och transporter	1,25 (2,5)	2,5 (4)	3,75
7. Externt samarbete	2 (4)	-	2
Totalt antal poäng	16,75 (30)	11 (25)	27,75 (55)
Totalt antal stjärnor	2,8★★★	2,2★★	

Hur går en trafiksäkerhetsrevision till?

- ▶ Initiering
- ▶ Startmöte (besök 1)
- ▶ Inventering / nulägesanalys
- ▶ Diskussion om nuläge (besök 2)
- ▶ Analys och första rapportutkast
- ▶ Redovisning och framtidsdiskussion (besök 3)
- ▶ Avslutning av revisionen

Allt revisionsmaterial finns på SKR:s webbplats:

<https://skr.se/skr/samhallsplaneringinfrastruktur/trafikinfrastruktur/trafikplanering/trafiksakerhet/trafiksakerhet/trafiksakerhetsrevision.3274.html>

Uppdateringar

2012 sågs bedömningsmodellen över utifrån nationella indikatorerna och kraven i ISO 39001 genom ett Skyltfonden-projekt av Trivector.

2013 initierade SKL en uppdatering så att resultatet från Skyltfonden-projektet implementerades i revisionen.

Då gjordes också en översyn av kriterierna för bedömningsområdet ”drift och underhåll” utifrån nationella indikatorerna.

Ambitionen var också att revisionen ska vara ett avstamp för kommunernas arbete med att ta fram trafiksäkerhetsprogram utifrån Trafiksäkra staden.

2015 hölls en utbildning av revisorer åt SKL.

Indikator	Utgångsläge	2012	Mål år 2020	Utveckling
Antal dödade i trafiken	440	286	220	I linje med nödvändig utveckling
Antal allvarligt skadade i trafiken	5 500	4 400	4 100	I linje med nödvändig utveckling
Andel trafikarbete inom hastighetsgräns, statligt vägnät	43 %	46 %	80 %	Ej i linje med nödvändig utveckling
Andel trafikarbete inom hastighetsgräns, kommunalt vägnät (2012: startår för index)	63 %	63 %	80 %	Startår för mätningen - utvecklingen kan ej bedömas
Andel trafikarbete med nyktra förare	99,71 %	99,77 %	99,90 %	I linje med nödvändig utveckling
Andel bältade i framsätet i personbil	96 %	98 %	99 %	I linje med nödvändig utveckling
Andel cyklister med hjälm	27 %	33 %	70 %	Ej i linje med nödvändig utveckling
Andel mopedister med rätt använd hjälm	96 %	96 %	99 %	Startår för mätning - utvecklingen bedömas
Andel personbilar i nybilsförsäljningen med högsta Euro NCAP-klass	20 %	46 %	80 %	I linje med nödvändig utveckling
Andel säkra MC (ABS)	9 %	28 %	70 %	I linje med nödvändig utveckling
Andel trafikarbete på vägar med över 80 km/h som är fysiskt mötesseparerat	Ca 50 %	71 %	75 %	I linje med nödvändig utveckling
Andel säkra gång-, cykel- och mopedpassager i tätort	Ca 25 %	-	Ej definierat	Mäts ej, mål s
Andel av kommuner med god kvalitet på underhåll av GC-vägar	-	-	Ej definierat	Mäts ej, mål s

Hur många har gjort revision?

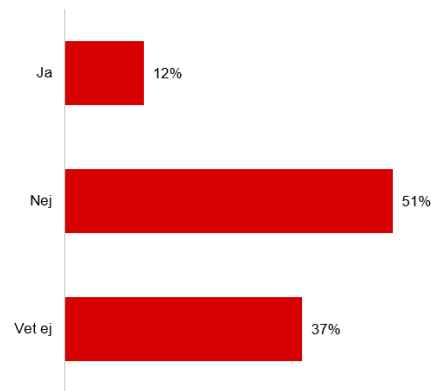
- ▶ **43 kommuner** har gjort trafiksäkerhetsrevision med olika konsultföretag som utförare.
- ▶ Linköping har gjort revision 2 gånger.
- ▶ Efter 2010 har endast 6 revisioner gjorts.
- ▶ Genomförandet var starkt beroende av det ekonomiska och pådrivande stöd som gavs genom Vägverkets sektorsarbete.

Kommun	Årtal	TS-revisor
Alvesta kommun	2007	VVK
Aneby kommun	2007-2008	VVK/WSP
Degerfors kommun	2008	VVK
Eksjö kommun	2007-2008	WSP
Eskilstuna kommun	2006	Trivector
Falu kommun	2005	Trivector
Gislaveds kommun	2007-2008	VVK/WSP
Gävle Kommun	2007	Annan revisor
Göteborgs stad	2020	Trivector
Hallsbergs kommun	2008	Trivector
Hässleholms kommun	2008	Trivector
Jönköpings kommun	2007	VVK
Kalmar kommun	2007	WSP
Karlshamns kommun	2007	WSP
Karlskrona kommun	2008	WSP
Kristianstads kommun	2007	Trivector
Kävlinge kommun	2017	Trivector
Landskrona stad	2008	Trivector
Linköpings kommun	2007	Trivector
Linköpings kommun	2014	Trivector
Malmö stad	2008	Trivector
Möndals stad	2008	Trivector
Norrköpings kommun	2007	Trivector
Norrälje kommun	2014	Trivector
Nybro kommun	2007	WSP
Oskarshamns kommun	2007	VVK
Ronneby kommun	2007	WSP
Sjöbo kommun	2008	Trivector
Sundsvalls kommun	2007	Ramboll
Sävsjö kommun	2007-2008	VVK/WSP
Södertälje kommun	2009	Annan revisor
Sölvesborgs kommun	2007	VVK
Tingsryds kommun	2007	VVK
Torsås kommun	2009	WSP
Tranås kommun	2007	WSP
Trelleborg kommun	2008	WSP
Vallentuna kommun	2017	Trivector
Vellinge kommun	2007	Trivector
Växjö kommun	2008	VVK
Åtvidabergs kommun	2007	Trivector
Älmhults kommun	2007	WSP
Ängelholms kommun	2009	Trivector
Örebro kommun	2009	WSP
Örnsköldsviks kommun	2015	Sweco

Endast en av tio kommuner har genomfört en trafiksäkerhetsrevision och medvetenheten är låg

Har kommunen någon gång genomfört en trafiksäkerhetsrevision* ?

Bas: Samtliga 171 IP

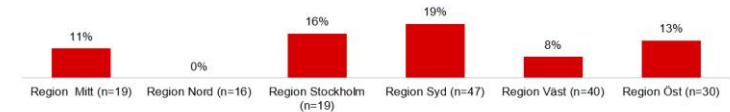
* En trafiksäkerhetsrevision används för att utvärdera trafiksäkerheten i kommunen och är ett verktyg för att öka samsynen och samverkan inom kommunen när det gäller trafiksäkerhetsfrågor.

Resultat från Trafikverkets enkätundersökning i kommunerna om systematiskt arbete för säker gång- och cykeltrafik genomförd av Origo Group under hösten 2021.

De svarande kommuner i Region Nord uppger att de aldrig genomfört en trafiksäkerhetsrevision

Har kommunen någon gång genomfört en trafiksäkerhetsrevision* ?

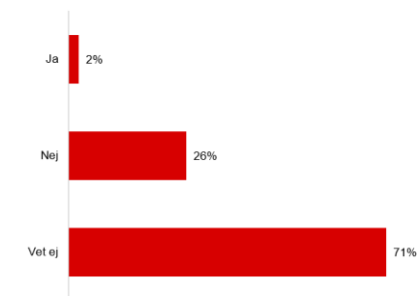
Bas: Samtliga 171 IP
Andel Ja-svar

* En trafiksäkerhetsrevision används för att utvärdera trafiksäkerheten i kommunen och är ett verktyg för att öka samsynen och samverkan inom kommunen när det gäller trafiksäkerhetsfrågor.

Majoriteten av kommunerna har ingen uppfattning om de kommer att göra en revision framöver

Avser kommunen att göra en trafiksäkerhetsrevision inom de närmaste 2 åren?

Bas: De som inte utfört en trafiksäkerhetsrevision 87 IP

Förstudien: Vilka är det som gjort revision?

Antal kommuninvånare	Genomfört trafiksäkerhetsrevision		Alla kommuner
	Ja	Nej	
Medel	73 270	29 560	36 040

Kommungrupp (SKR:s indelning)	Genomfört trafiksäkerhetsrevision		Antal kommuner i kommungruppen
	Ja	Nej	
A1. Storstäder	67%	33%	3
A2. Pendlingskommun nära storstad	12%	88%	43
B3. Större stad	43%	57%	21
B4. Pendlingskommun nära större stad	13%	87%	52
B5. Lågpendlingskommun nära större stad	6%	94%	35
C6. Mindre stad/tätort	31%	69%	29
C7. Pendlingskommun nära mindre stad/tätort	15%	85%	52
C8. Landsbygdskommun	3%	97%	40
C9. Landsbygdskommun med besöksnäring	0%	100%	15
Alla kommuner	43	247	290
	15%	85%	100 %

Förstudien: Vilka är det som gjort revision?

Trafikverks-region	Genomfört trafiksäkerhetsrevision		Antal kommuner i regionen
	Ja	Nej	
Region Syd	38%	62%	71
Region Väst	3%	97%	71
Region Öst	14%	86%	52
Region Stockholm	11%	89%	27
Region Mitt	10%	90%	40
Region Nord	0%	100%	29
Alla kommuner	43	247	290
	15%	85%	100%

Förstudien: Vilka är det som gjort revision?

Indikatornivå (0-10)	Genomfört trafiksäkerhetsrevision		Alla kommuner
	Ja	Nej	
Medel	5,7	4,2	4,5

Indikatornivå	Genomfört trafiksäkerhetsrevision		Antal kommuner per indikatornivå
	Ja	Nej	
● Grön (8-10)	23%	77%	26
● Gul (4-7)	24%	76%	84
● Röd (0-3)	8%	92%	61
Alla kommuner	31	140	171
	18%	82%	100%

Indikatornivå avser indikatorn "Systematiskt arbete för säker gång- och cykeltrafik" baserat på Trafikverkets enkätundersökning 2021.

Förstudien: Vad pratar kommunerna om?

Kommunerna har fokus på rollen som väghållare och på drift och underhåll. Gemensamt är utmaningen att förklara för allmänheten varför man prioriterar som man gör och flera nämner en underhållsskuld. Behoven av stöd som nämns är till exempel kunskapsmaterial om singelolyckor, effektsamband och goda exempel. Man behöver stöd i att prioritera rätt.

Generellt lättare att svara på hur man arbetar än att konkretisera vad man möter för utmaningar och vilket behov av stöd man har.

Kommunerna har generellt sett svårare att prata om andra roller än väghållarrollen. Det blir därför svårt att prata om utmaningar och behov av stöd för dessa roller.

Trafiksäkerhet är en prioriterad fråga i alla kommuner, men ibland svårt att få med sig politiken. Kan vara svårt att flytta fokus från bilen. Ibland används trafiksäkerhet som ett argument för att få bättre förutsättningar för gång/cykel.

För fordon, resor och transporter har man kommit längre i att ställa krav för klimat/miljö än trafiksäkerhet. Generellt låg kännedom om vilka krav som ställs, men flera nämner alkohol i delar av kommunens fordonsflotta. Man ser behov av ökad kunskap om vilka trafiksäkerhetskrav som bör ställas och hur dessa ska vägas mot andra krav.

Flera kommuner arbetar med att påverka sina medborgare till att resa mer hållbart. Vissa kommuner inkluderar trafiksäkerhet, särskilt i samverkan med skolan och för säkra skolvägar. Kommunerna upplever att det är svårt att påverka beteenden, svårt att veta vad som får effekt, och att det saknas resurser till påverkansarbete. Flera ser behov av samordning och större nationella kampanjer att hoppa på så att flera gör samma sak samtidigt.

Resepolicy med riktlinjer för hur man ska resa i tjänsten finns i de flesta av kommunerna. Dock är det inte så mycket om trafiksäkerhet; vissa nämner att man ska använda hjälm och följa trafikregler. Kännedomen tycks låg om innehållet i policyn. Uppföljning och kommunikation av resepolicyn upplevs svag.

Några knäckfrågor

Alla påverkansmöjligheter?

Hur mycket ska mätas?

Trafiksäkerhetskultur

Hur kommunen arbetar med frågorna

Trafiksäkerhetstillstånd

Faktiskt utfall av arbetet

Olika "typer" av trafiksäkerhetsrevision?

Översiktlig kartläggning av läget
– enkel självbedömning

Process med bred involvering av tjänstepersoner
och politiker – med ledning av extern revisor

Hanna Wennberg

hanna.wennberg@trivector.se, 010-456 56 08

Olivia Dahlholm

olivia.dahlholm@trivector.se, 010-456 56 83

Joakim Slotte

joakim.slotte@trivector.se, 010-456 56 16

Malin Gibrand

malin.gibrand@trivector.se, 010-456 56 72

